

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közigazgatási s társadalmi lap.
A SZABADELVOPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hefőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:
öt hasabos példánrr 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megjelent hirdetések minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek minden sorra 20 kr. Ezek a szerkesztő által vétetnek fel. — A hirdetések a szerkesztőségben és kiadói irodában. — Az előfizetési s hirdetésdíj pénzek a kiadói hivatalba, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztői irodába cszéljételezve, Fried-ház 19. sz. alatt cszéljételezendők.

Előfizetési feltételek:
helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve.
Egész évre . . . 10 frt.
Félévre . . . 5 frt.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
Egy órára . . . 1 frt.
Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban Kútasi Imre nyomdájában, azután Teleki K. Lajos és Dr. Csáthy Károly könyvkereskedéseiben, vidéken a postahivataloknál.

Meghívás.

Tisza Kálmán a debreczeni I-ső választókerület országgyűlési képviselője **f. jul. hó 15-én, azaz hetfőn d. e. 9 órakor, a collegium udvarán,** képviselői jelentését meg fogja tartani; erre az I-ső vál. kerület polgárai ezennel meghivatnak, — azon kijelentéssel, miszerint a két másik debreczeni választókerület választópolgárai is szívesen láttnak.
Az I-ső vál. ker. rendező bizottsága.

A székelyhídi választókerület volt képviselője NAGY GYÖRGY beszámoló beszéde Diószegen és Székelyhídon, 1878. július 7.
D i ó s z e g, 1878. j u l. 8. á n.

Országgyűlési képviselőnk Nagy György ur beszámoló beszédének megtartása végett f. hó 6-án d. u. érkezett több tisztelt és szeretett barátainknak, mint Fráter Imre, Fényes László, Drávetyky Béla, D. Balogh Lajos stb. kíséretében hozzánk Diószegre, hol a városi határozat az összes diószegi értelmiség által a legmegelőzőbb s a ragaszkodás mesterkéletlen kifejezésével fogadtattott. Rövid barátságos tárgyalás után az nap este a nagy vendéglő udvarán a tisztelt diószegi rendezett, mely alkalommal a vendéglő helyiségek zsúfoltság megtektek és a szellemes, hazafias pohártekintetek az egybegyűlt nagy társaságot valóban ritka élvezetben részesíték.

Vasárnap d. e. 10 órakor a városi házi teres udvarán roppant érdeklődő közönség jelenlétében tartá meg Nagy György ur képviselőnk beszámoló beszédét, — határos s valóban kitünően felvilágosító szónoklatban esztelven a lefolyt országgyűlés eseményeit, — előadva saját működésének irányát és indokait s különösen meggyőzően fejték ki az Ausztriával újabb kötétt közigazgatási kiegyezés szükségét és a hazára a fenálló körülmények tekintetbe vétele mellett előnyöségét. Végre megköszönve a benne rejtett bizalmat emeltek értelemmel adott kifejezést a közte és választó kerülete között már 6 év óta fenálló szép viszonyra. — Beszédét számos helyen szinte helyesséssel, majd lelkes élénkséggel s a vaszók, kiknek értelemmel, köszöneteket a multira és megintgathatn a bizalmukat a jövőre nézve Szabó János városi főjegyző tolmácsolá, egy valóban szépen sikerült beszédében, mit a közönség viharos élénkséggel tált meg. Ennek megtörténte után Fráter Imre hirta fel az egybegyűlteket, miként ugyanaz nap délután fogván a képviselő ur beszámolóját a ker. székhelyen Székelyhídon tartani — ott mi is minél számosabban vegyünk részt, annak inkább, mert ezt követően a jövő képviselő választására nézve fog a szabadelvű párt szervezkedése végrehajtatni. Ennek folytatás kedves vendégeink el is távoztak Székelyhídra, követve Diószegről számos koscsin a legtekintélyesebb választók által.

Székelyhídon délután 4 órára, daczára a megelőző nagy esőnek — imponans tömeg gyűlt egybe a városi házi környéken, képviselven az egész kerület minden részét. Egyes kisebb csoportoknál megkísérlelt némely nagyszájú székelyi körökkel a közönség hangulatát és előkészítet egy kis hetet. Úgy de a józan és emberreit felvilágosítani tudó polgárság nem ment rá a lévszóra s a volt választói elnök Fráter Imre ur felhívására a legszébb rendben gyűlt be a városi házi teres udvarára, betöltvén azt zsúfoltan minden zeg-zugában. Itt Fráter Imre ur előadva az egybegyűlést célját, szeretett volt képviselőinkért egy küldöttös menesztelet, mely felkérte képviselői jelentésének előadására. Kis idő multán ennek kíséretében meg is érkezett Nagy György ur, mire lelkes élénkséggel meg, jelezvén, hogy a kerület daczára egyesek fondor. kodó működésének, őt ma is ép úgy tiszteli, becsüli, mint előbb és hogy a székelyi atyafiak azon manóvere, melylyel — mielőtt képviselőnk sáfárkodásáról beszámoló volna — már nagy garal képviselőjelöltet is tűzött ki Kiss Albert bismarcki református pap személyében, nem fogja a várt gyümölcsöket eredményezni.

A botrányok hőse.

Ember mindenre születik. A legszébb, a legmagasztosabb dolgok véghezvitelére épen úgy, mint a legjalasabb tettek. Amaz bebizonyítja, hogy az ember isten képe van teremtve, — ama pedig azon szomorú tapasztalatról győző meg bennünket, — hogy a teremtés koronája, ha levetkezi egyik legszebb tulajdonát, az emberi méltóságot; ha könyömlélen dobja félre a tiszteltre gerjesztő jellemet s becsületet, — le képes alacsonyítani magát oly alant fokra, hogy ott már többé nem nevezhető embernek, hanem legzeledebb névvel, tisztalalan állati szörnyetegnek.

E szegényteljes s a nemesen érző emberi keblet a legnagyobb mértékben fellázító körülmény valódságának bebiztosítására, soha sem látunk annyi példát, mint a közelebbi idők politikai mozgalmában. S ha volt fogalmunk a rabló brutalitásáról, ki embertársát pénzértől vagy életétől fosztja meg, — arról, hogy az embernek legfőbb tette kincsét, mely nélkül az élet sem ér semmit, a jellemet s becsületet, valaki oly nemesen módon törekedik elrabolni, — mint azt ama politikai mozgalmak botrányainak egyik intező matadora tette, — megvalljuk nem volt.

Mert csak tekintünk vissza kissé a multra, bizonyosan találkoznunk fogunk egy majdnem minden emberiséggel levekeztet egyénnel, ki városról-városra járva, az utcákon s piacokon szórja a rágalmak özönét azokra, kiket a nemzet tisztelete környez s hamis tanokat predikálva, felagitja a békés polgárok kebelnyugalomát, hogy a zavarosban annál könnyebben lehessen halászni. Ott látjuk őt és-Budavarában is, midőn beszúról lihegő ajakkal vezeti az általa felbőszített népszópredikát, a kormányelnöki palota ostromlására. Ott látjuk minden népesüldöttel, melylyel társaival együtt tüntetett mindenkor a kormány ellen, de soha sem úgy, hogy önző céljait elítélvessette volna szemé elől. Vagy említsük-e közelebbi esufos szereplését, midőn a nemzetnek kicsinyje s nagyja által egyaránt tisztelt koszorus író Jókai y Mór képviselő beszámoló be záradékát tartásakor a Belezny-kertben garázdálkodott? Bizonyára ha nem említtük is, tudni fogjuk olvasóink, hogy a kitől ilyenek telnek ki, — nem lehet más mint a botrányok hőse Verhovay Gyula.

Van-e higgadt gondolkodású s jó érzésű hazafi az országban, ki ez embernek viselt dolgait ismerve, a legmértőbb megvetéssel ne fordulna el tőle. Van-e valaki, ki a legnagyobb mértékben meg ne botránkoznék azon pártatlan vakmerőségen, midőn ez egyén, a nemes és magasztos hivatással bíró sajtót, a rágalom és pirulát nem ismerő szemérmelenség hangján írott cikkeivel, oly csufosan bepiszkolja? Mutathat-e fel valaki csak egy parányi érdemet arra nézve, hogy ez egyéni csupán csak egyetlen ember-társára is megfizethesse bizalmával? Nem mutathat. És ő mégis egész választókerületet bizalmára vágják? Sajnálatra méltó és szerencsétlen lenne az a választókerület, mely bizalmát ily egyénekre fogná pazarolni, hiszen az ilyenek, bár akukra merészlik venni a hazafiság s a hಂಬoldogítás eszméit, de szívükben nincsen annak csak egy paránya sem. Ha lenne

Valaki, ki nem elfogultság, de higgadt meggondolás szülte véleményünknek nem akarna hitelt adni, — ne adja isten!

de megfogja látni, hogy igazat mondtunk. Mert a szép szó könnyű s igérni sem nehéz; de ha a szép szó csupán szép szó marad s az ígért csak pusztá ígért, nem ér az semmit; a hazafiságot tetekkel kell bebizonyítani, — ezt pedig sem Verhovaytól, sem pedig a vele egy hirt pengető véres száju hazafiaktól nem lehet várunk.

Mert megjegyezzük, hogy a botrányok hőse — mint ilyen pártatlan ugyan, de nem egyedül áll. Vannak neki társai is, kik egy követ futnak vele, kik vele együtt hazudoznak a nép legszűbb rétegeinek, törhetlen politikai jellemről s önzetlen hazafiságról, de azért hazafiságuk nem ér egy papírt sem. S ha majd benneteket is meglátogatnak Debreczen polgárai! és nektek is elmondják azokat a szép csengő-bongó phrasasokat, — ne csodálkozzatok rajta, mert ezt úgy kívánja a botránycsinálás és ámitás politikája.

Debreczen, július 9.

Batum Oroszország lett. A f. évi július 6-iki congressus úis, a mely csak késő éjjel oszlott szét, e.özüleg Görögország határkérdésével foglalkozt és ezt jóformán megoldatlannul hagyta, hacsak megoldásnak nem nevezük azon eljárat, melyet a congressus Waddingtonnak indítványára követett, hogy t. i. elégségesen tartá általukon a két ország közti méltóságos határvonalat, annak létesítését azonban a két érdekelt félre: a portára és Görögországra bízván.

A congressus aztán az örmény Batumra tért át. — A kiegyelítési bizottság az ügyet a congressuson kívül annyira megerlelte, hogy a congressuson Oroszországnak hir szerint egyszerűen csak ki kellett jelentenie, hogy Batum erődíveit leromboltatja és soha többé föl nem építi. Anglia ezt helyben hagyó tudomásul vette, mi által halgatlaggyal eszgermind azon engedményének is kifejezést adott, hogy hát legyen Batum az oroszoké.

Az egész világ ámulattal fog eltelni Nagy-Britannia ezen engedményén, azonban az csakhamar indokoltak fog föltűnni, ha fölemlítjük a "Daily Telegraph" azon híret, hogy Beaconsfield lord a tegnap congressusi ülésen volt közlendő azon körülményt, hogy India királyneja védszöveteket kötött (tehát már megtörtént) a szultánnal oly formán, hogy a porta ázsiai birokainak integritása jövőre szigoruan megtartassék. — Ez annyit jelent, hogy Anglia ezután nem szándékozik többé társulni a brit birodalom hatalmával fog megvédetni.

Ezen pont föltételezi, hogy a porta ázsiai területén bizonyos pontokat átengedjen Angliának, hova erőseket vessen és a hol hadi kikötőt nyithat.

Ere nézve is fölvilágosítással szolgál Beaconsfield nuntiuma a következőkben: "Ezért a szultán jogot ad Angliának, — hogy Cyprus szigetét megszállja. A megszállás haladéknélküli megtörténik, valószínűleg indiai hatalmaság által."

Íme a czélzat! India megoltalmazására indiai katonaság állították előrsre.

Angliának tehát nincs többé szüksége Kreta szigetére, a törökök és görögök hádd viaskodjanak érte, Anglia megkapta Cyprust, ezzel meg van védve a Suez csatorna is.

Anglia Cyprusból oly hadi tengerészeti állomásra tett szert, mely még azon esetben is, ha a Dardanellák megnyílnának Oroszországa hadi bögök előtt, teljesen fedezi az India felé vezető tengeri utat. A szárazon — Kis-Ázsiá egyik-másik pontjának angol részről történendő megszállása által van előlva Oroszország útja délfele.

Nyitva maradt azonban még egy út, t. i. Perzsián keresztül. Anglia azonban bizonyára

módját ejti annak is, hogy a sahot a maga pártjára megnyerje — és ha ez sikerült, ugy Anglián ismét bebizonyul, hogy: Inter duos litigantes tertius gaudet.

Sokáig gondolkoztam, vajon felelek-e a "Debreczen" jul. 6-iki 129. számában megjelent u. n. "Felvilágosítás"-ra. Bár a közlemény, mely különben méltó szerzőjéhez, s melynek minden sorából kéri az el nem titkolhatott pöffesz kedés, erre egyáltalán nem érdemes, mindazáltal az ügy érdekében s az ellenem intézett otromba támadás visszautasítása végett, jónak láttam azt válasz nélkül nem hagyni.

Válasz a „Felvilágosítás“-ra.

Közelgő szerzője Dicsőfi József ur, minden igaz ok nélkül nekik eskik egy a "Debreczeni Ellenőr"-ben megjelent jó akaratú, s a személyeskedésnek még árnyékát is nélkülöző cikkkecske általa nem ismert szerzőjének, s nem általa egyfelől ezt azért, hogy a fősokai anyakönyvtár névjegyzékének — (a könyvtár igénybe vevő közönség s ifjuság kivánalmi könyvből kiigélthetése céljából) — kinyomatására irányzott ó h a j a n a k kifejezést mert adni, minden erejéből dorongolni s lealacsonyító kifejezésekkel illetni, másfelől öntömögözésével, "szolgálati szives készségének", "tisztá öntudatu jellemének" fitogtatásával ("propria haus sodiet" uram!) magát az olvasó közönség kegyeibe tüntetőleg bemizelgési erőkűdi. Hanem a lólab mégis csak kiltátszik a reverenda alól, tisztelt nyugalmazóttlekkész (l) ur! A vak is látja, hogy őnt az bősztette meg ennyire, hogy e sorok írójá, bizonyára nem sérteni kívánó számdékből, s e g e d k ö n y v t á r n o k n a k taláta cizmeini. (Különbön segéd- vagy kezelőkönyvtárnok nem oly nagy különbség, ezért kár volt egy feljajdulni!)

Mert ha felszólalásomban csakugyan "vakmerő ráfogás", vagy "otromba tévedés" (mint a cikkirő sziveskedik magát kifejezni) foglaltatott volna, bizonyosan nem mulasztandotta el az erre egyedül illetékes egyén, a fősokai könyvtárnok ur, felszólalni. Ugyde ez nem történt, tehát világos, hogy cikkirő tollat egyedül a rozszakart s a büszkeséget amaz ártatlan névserec által sértve érző nagy tehetőség fellobban bőszen védekezve vezetete.

Azon atyáskodó hangot arrogáló modor, melyet az általa úgy vélt "tapasztalatlan tanuló" irányában tanusit, épen az ön ismert egyéniségtől, csak szándékosan mosolyra kész. Éa, mint nem ugyan "tapasztalatlan tanuló ifjú", hanem a fősokával összekötöttségben álló egyén, épen az ön által egyszer-másszor visszautasított panaszát halva (mire konkrét eseteket is tudnék felhozni, ha nem volnék a személyeskedésnek halálös ellensége) — indítottam tisztán jóindulat sugalta felszólalásomra, melynek inteniója (mi ön által oly készkarva félremagyaráztatott) az volt, hogy a könyvtár igénybe vevők kezébe biztos kalauz adatván, minden lehető önkénykedésnek egyszerű-mindenkora eleje vétessek.

S ön, mig egyfelől rúttal megtámad, másfelől óhajom teljesítését lehetetlennek mondja, azon indokból, hogy az a névjegyzék tömördek költésbe kerülne s a könyvtár folytonos gyarapodásánál fogva, mint bevezetetlen mű, czéltalan volna. Sajátságos fellogás! Hát lehet a világon valami bevezetett, tökéletes? Azért egyáltalában semmi mi ne jelenjék meg nyomtatásban? Aztán, meg vagyok győződve, in gyen ön se kezelőkönyvtárnokoskodik s lehet-e csodálkozni, ha ama szűk érdekekben teendő ádvos intézkedés tetemes költséget igényelne, vagy lehet-e ettől az áldozattól visszariadni, különben is a költségek, legalább részben, a példányok elrusítása folytán vissza fogvát ritritteni? Hát más könyvtárak? — Tehát tisztelt kezelőkönyvtárnok ur, az általam jelzett muakalat kivételre sem lehetetlen, sem czéltalan nem volna, legelőbb huzamosabb időbe kerülne.

Ennyit kívántam a velem "polemizálásba bocsátkozni nem akaró" s ehhez képest pár hasabon keresztül azyba-föbe "felvilágosítani" törekvő cikkirő maütös közleményére "sine ira et studio" megjegyezni. Ugyen ön meggyőződve érdemes kezelőkönyvtárnok ur, hogy a személyeskedés nem kenyerem. Előttem tisztán objektív tekintetek lebegtek. Ön rám rontott, méltatlanul sértegett, személyem ellen csufondáros kifejezéseket szórt:

"Azon kétkedni sem lehet. Már engedjen meg Elise," tevő utána keserűen, "ha az ember már annyira ment, — hogy arczképeket váit."

"Nem vált" — mondá az ifjú hölgy határozott hangon.

"Lehet," folytatá a régens vállat vonitva, a jelen esetben az is elégséges, ha az egyik fél a másiknak arczképet elfogadja — megtartja megörzi — és érdekel szemlélteti."

Mindet a régens folyton emelkedő hangon mondá és a hercegnő belehevülését csak sajátos mosolyfal viszkozta és arra folyton tagadó fejmozdulatokkal felelt úgy hogy a régens indítatva érte magát felháborodva felkiáltani:

"De Elise, ön még most sem akar ószinto s nyílt lenni, pedig már láthatja, hogy kész vagyok minden óhaját teljesíteni!"

(Folyt. köv.)

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczaja.

A szerencse pillanata.

Írta: **Hackländer F. W.**
MÁSODIK KÖTET.
Tizenötödik fejezet.
Nincsen rózsá tövis nélkül.

A régens újból végig lépdelt a boudoiron, azután megállott a hercegnő támlánya előtt s észrevéve, szeméit közelivel elfedé, megfogta jobbját és szeliden elvevte arczáról.

"Oh Elise," szóla lág hangon, "önnek mindent nem kellett volna tennie, önnek nem kellett volna a hátam megtett titkokban eljárnia úgyben; ön emlékeztetik, mily örömmel teljesítém én mindenkor kívánságait, — örömmel

teljesítém még azon vágyait is, melyek bizonyos tekintetben fájdalmat okoznának szívemnek."

Midőn a régens mondását befejezé, a hercegnő fölpillantott hozzá, nem hamiskásan, nem kihívólag, mint máskor szokta, hanem benső olyan tekintettel, mely az asszony szívéből csak akkor szokott kiszárgatni, midőn keble valamely édes érzelenlőt dagadozik.

"Azonban mindennek vége," mondá szünet muva, és elfordulva. "És higgye el Elise, nem is azért jöttem, hogy viseletéért önnek szemrehányást tegyek, hanem egyszerűen azon indokból, hogy önnel egyetemben higgadtan megbeszélhessem, miként lehetne sen keble vágyát méltólag és háznuk méltóságával meggyezhetőleg érvényt szerzeni."

A hercegnő jellemével nem fért meg az, hogy szemének egy mélyebb, bensőbb tekintetét huzamosan megörizze, még ha ama értelem, mely e tekintet előidézte, továbbra megmaradt volna is lelkében. Már a következő pillanatban is kissé hamiskássá lettek sze-

mei, és bár nem tartóztathatá is magát viszáttól, hogy kezét szeliden a régens karjára ne helyezze, mégis az ingerkedő szeszélyesség egy nemével jejezé meg:

"Bocsásson meg, én valóban érzem tettem helytelen voltát és pedig annál inkább, mert önnek irányomban nemeskeblű gondoskodás csaknem leroskasz. — Mily nagy önkön jövölméteri buzgólkodása és azon elhatározása, — hogy vágyaimat azon esetben is teljesítém, ha azok bizonyos tekintetben bit okoznának önnek."

"Szójon tehát hercegnő, mit tegyek?" kérde elborult kedélyvel a régens.

"Sokat és keveset", vizonzta a hercegnő csaknem vidorán, miközben hizelegve emelé föl arczát a régenshez, "azt, a mit már eddig is oly gyakran megtett érdekében, hogy t. i. talán nem elég meggondolatlan lépéseimet ismét jóvá tegye."

"Ugy tehát," felelé a régens hosszabb fontolgatás után, "az udvarnag Alfréd herceg ő kegyelmességéhez fog küldetni és tudtára adatni

hogy itt létéről értesültem és a mennyire tartózkodólag csak lehet — tudakozodom czéljai felől. Ha valasza kedvezően hangzik, amin nem is kételkedem, úgy én ki fogom nyilatkoztatni előtte, hogy még méltánylom is, hogy iparkodott kegyelmességé érzelmeiről előbb értesülni, — mielőtt nyilvános lépéseket tett volna."

"És ő érzelmeiről meggyőződhetett volna mácz?" kérdezé félénken a hercegnő, mialatt daczára ingerkedő természetének mégis fölpillantani nem volt bátorsága, — és csakugyan értesülhetett volna eddigéi valódi érzelmeiről?"

"Azon lépések után itéve, melyeket eddig tén," mondá a régens, mialatt nagy erőt von magán, hogy szírd és nyugodt maradhasson, "úgy látszik hogy igen! Sőt határozott meggyőződéssem, hogy a herceg erősen hiszi, hogy ön hercegnő az ő itt létével a szokottnál nagyobb érdeklődéssel foglakozik."

"Igazán hiszi ön ezt kegyelmességé? — kérdezé most már a hercegnő komolyan megremülve.

talán jutalmairól kérdések

yen em-hiszem, beszélni: az adó (Élnek s adók r eddig sem le-maga: annak z! Ugy tálnoki önösé-tramáz-mot. n. Tom vág el van que, rósga hogy uter i st-eg-e-ny-Éz-vev-ink-ernek hogy akat, nkre fogja

tün-sza-ma-me: agy ad-és cell zve ral, es-a ar-gy et-rt-á-1-)-it

-s-t-)-)

-s-t-)-)

-s-t-)-)

-s-t-)-)

-s-t-)-)

-s-t-)-)

-s-t-)-)

-s-t-)-)

